משנה · אחרונים · רש״ש · סדר טהרות

רש״ש על משנה טבול יום

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה טבול יום

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-טבול-יום/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 5
משנה ח 5
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ג 6
משנה ה 6
משנה ז 6
פרק ג 6
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ו 7
פרק ד 7
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ה 7
משנה ז 7

פרק א

משנה א

במשנה וקולית של מים. הן תרומה לא שייכא במים. וחולין שנעשו ע"ט תרומה ג"כ טבו"י אין פוסל כמו שהביא הא"ר בפ' דלקמן מ"ב מהתוספתא. וע"כ מיירי כאן במים המקודשין כגון של ניסוך החג:

תוי"ט ד"ה המכנס. ולא פי' טעמא מאי מחלקין כו'. ול"נ משום דבמכנס חלות קתני ע"מ להפריש משמע דדעתו היה בבירור להפריש זו מזו כדפי' הרע"ב לכן ס"ל לב"ה דאפי' בשאר טומאות א"ח. משא"כ באינך דסיפא מיירי בסתמא כדמשמע בפי' הרע"ב בד"ה עד שלא קרמו ועי' א"ר:

שם ד"ה וקולית. גם הרמב"ם כו' וכתב כו' שהוא כמו גלגולת הראש. אולי גורס קוליס בסמ"ך והוא כמו קולסי כרוב שפי' שם הרע"ב בשמו ראשי הכרוב. וכמו גדי מקולס בפ"ב דביצה:

ד"ה רי"א. עי' כה"ד. לכאורה מוכרח דת"ק לא פליג דאת"ל דפליג מאי ס"ל. דא"ל דס"ל דאף ב"ה מודו א"כ ה"ל למחשביה במ"ב. ואי דאף ב"ש מודו. ר"י טעמא דב"ש אתי לאשמעינן (עי' שבת קלה א' ובמש"כ שם) אבל יש לדחות דאיכא למימר דלת"ק אף בשאר טמאים טהור אליבא דב"ה להרמב"ם דהאי ומודים אחלות נמי קאי. ולהר"ש ולהרע"ב י"ל דלת"ק ל"פ ואף בשאר טמאים לכ"ע אינו חבור. וריי"א דפליגי ונ"מ אליבא דב"ה בשאר טמאים מיהא חבור. ועי' במש"כ בסמוך:

משנה ב

רי"א אף של טופח. כאן איכא למידק מאי אמר ביה ת"ק. אילימא דפליגי ביה ב"ש וב"ה. ליחשביה במ"א. ואי דב"ש מודו ביה. או דלב"ה טהור אף בשא"ט (ולהרמב"ם בפי' ומודים כנ"ל). א"כ יפלגו מקצה אל קצה. דלת"ק קילא מכל הני דבמ"א. ולר"י חמירא. עי' שבת (קלח) וביצה (יג) בתד"ה איכא דאמרי. וכאן יאות טפי לומר דל"פ עליו ת"ק מדלעיל מ"א שכתב התוי"ט:

משנה ג

בהרע"ב וגרגיר מלח. שנדבק כו'. משמע דמעצמו נדבק שלא בכוונה. ובמ"ד מפרש ופעמים שמשימין גרגיר של מלח כו'. אולי כוון בו ליישב קושית מהר"ם. והוא שהחילוק בין הרישא לסיפא. דברישא נדבק מאליו שלא בכוונה. וסיפא בכוונה לסימן ואח"כ נוטלו ממנו לכן לא הוי חבור. וקטן וגדול דנקיט הוא משום אורחא דמלתא. דלסימן מסתמא מניחין גדול שיהא ניכר:

תוי"ט ד"ה וגרגיר. עי' כ"ד מהר"ם. ונראה שהוא מפרש דתואר קטן שב נמי אמסמר. ולא מחוור דא"כ ה"ל למיתני במ"ד ג"כ מסמר וקודם גרגיר בכדי שתואר גדול יסוב על שניהם. ובעיקר פי' משנתינו נ"ל ע"ד מהר"ם רק באופן אחר קצת והוא דטעמא דת"ק במשנה זו משום דנאכלים עמו ושל אחריה משום שאין נאכלין עמו וא"ל ר"י מה אתה מחשב כי רוכלא אימא כלל כל שהוא נאכל כו' וכן במ"ד כל שא"נ כו':

ד"ה פחות. להרמב"ם קאי נמי אמסמר והוא דוחק גדול חדא דמפסיק ביניהם בגרגיר מלח שנית כמו שהקשיתי לפי' מהר"ם מדוע לא תני במ"ד ג"כ במסמר:

משנה ד

ד"ה יתר. ול"נ לתרץ ע"ד דמשני הש"ס בברכות (נג) ואיידי דתני רישא רוב עובדי כוכבים וכו' וכה"ג בעירובין (טז) ובפסחים (עט ב') ע"ש:

משנה ח

השעורה כו'. עי' מפרשים. ולענ"ד נל"פ דמיירי הכא שנעשו גוש אחד ע"י בישול או שא"ד. וקאמר דאם אינן קלופין אינן נעשין חבור זל"ז כיון שהקליפות מפסיקין בין זל"ז אין חיבורן עולה יפה. וכן יל"פ לכולה מתני' וכל הפרק הזה משתעי בדיני חיבורין:

שם התיאה והחלתית כו' וחכ"א כו' וטמאים בכל הטומאות כו' והפלפל כו' טמאים בטבו"י כו'. וק"ל דבעוקצין פ"ג מ"ה פסקינן כריב"נ דא"מ טומאת אוכלין ע"ש בפי' הרמב"ם והרע"ב. ועי' ביומא (פא ב') בתד"ה שהפלפלין. ותימה שלא הביאו משנה שלפנינו. וראיתי להרמב"ם בחבורו פ"ז מהט"א ה"ח שהביא דיני משנה זו והשמיט לתיאה וחלתית. וכ"ע הכ"מ דל"י למה. ולא הרגיש שגם הפלפל השמיט. ובעיני הדבר ברור שדחה אותם מהלכה מפני הא דעוקצין אשר פסקה שם בפ"א ה"ו. ותימה גדולה על מרן ז"ל שנעלם ממנו כ"ז:

פרק ב

משנה א

תוי"ט ד"ה בין. דאין לך בע"ח טמא כו' שיהא ראשון. תמוה דאיכא טובא. כגון בעל קרי או הנוגע בא' מאה"ט. ואפי' שני מ"ל כגון מי"ח דבר שגזרו עליהם טומאת שני לפסול אה"ת ומטמאין משקין להיות תחלה. ואולי כוונתו דלא גזרו אפי' בראשון במשקין היוצאין מהן דזה לא הוי אלא מדרבנן כמש"כ התוס'. ועיין לקמן ספ"ג ובתוי"ט שם:

משנה ג

ד"ה הולכין. ונראה דדוקא לחומרא כו'. זה אינו מכוון בלשון המשנה דא"כ ה"ל למיתני פסל את כולם כלישנא דברישא. אלא ודאי אף לקולא קאמר:

משנה ה

נגע טבו"י בקיפה חתיכות מותרות. משמע דהקיפה אסורה וכ"מ לקמיה. וא"כ לא"ש (עתוי"ט ר"פ) ה"ל לקיפה לטמא את החתיכות וצ"ל דלא הוות כביצה. ובר"פ העור והרוטב תנן דקיפה מצטרפת לטומאת אוכלין אבל בפ"ע לא:

משנה ז

תוי"ט ד"ה מן הצדדים. ולליש נא בתרא דמה שלמעלה הואיל ונמשך הוי חבור ונ"ל דטעמא כו'. וע"ש בתד"ה אר"פ דאף לל"ב לא אר"פ אלא לענין יי"נ דאחמור ביה רבנן. אבל לענין טומאה מטהר ר"י אף מה שלמעלה. ובד"ה ה"ג מוכח מדבריהם דאף ר"י לא מטהר אלא בנגע נגד הברזא אבל אם תחב אצבעו בתוך נקב החבית ה"ל יין שתחת אצבעו כמו מפיה ושלמעלה כמו משוליה כו' ע"ש ובמהרש"א בד"ה אר"פ:

ד"ה יעלה. וק"ל דניצוק א"ח סתמא תנן כו'. לק"מ דהאמת הוא דא"ח אף בשאר טומאות רק דמ"מ כל טפה וטפה נוגסת אל הסמוכה ונעשית ג"כ ראשונה וכן כולם עד א"ס (ועי' בא"ר בפ"ח דטהרות מ"ט). ונ"מ לשיטת ר"ת בתוס' פסחים (ד) בד"ה דאיכא. דא"ט אלא מדרבנן. ומש"כ עוד ודוחק להעמידה בכגון כו' מגומגם:

פרק ג

משנה ג

רי"א חוט וכל שנקלף עמו כו'. עי' בפי' הרע"ב ובתוי"ט. לשון התוספתא נ"ל לפרש דר"ל דאם נוטל מה שבלפס אותו קצת החוט שנקלף בנטילת התבשיל שבלפס הוי חבור. וקצתו שלמעלה שנשאר מודבק בדופני הלפס ואינו עולה עם התבשיל אינו חבור. ויש לכוון לזה גם לשון המשנה:

משנה ד

תוי"ט בד"ה שנדמעה. נראה שיש השמטת הסופר. וצ"ל כדאיתא בר"ש דהא דתנן התם דמדומע פטור מן החלה אתיא כר"י ור"ש דהכא:

ד"ה לא פסל אלא מקום מגעו. נראה למחוק כ"ז. דכל דבור הזה שייך לדבור הקודם והד"א:

משנה ו

בהרע"ב ד"ה רמ"א. מכשירין ומטמאין כו'. מלת ומטמאין ליתא בפי' הרמב"ם. ואזיל לשיטתו בריש מתני' דטהור וטמא הכוונה לענין הכשר. והרע"ב העתיקה מפי' הר"ש ול"ד דהר"ש לשיטתו שפי' שם טומאה ממש. והרע"ב פי' ברישא כהרמב"ם. אבל גם לשיטת הר"ש לא א"ש דהא משקה היוצא מטבו"י אין פוסל את התרומה וכ"ש הבגד אם לא מחמת הידים המסואבות דנעשה מהן תחלה. ומדלא פליג ר"מ בטהור מוכח דלא כהט"א שהבאתיו בריש מכשירין דידים טמאות חושבין משקה ע"ש. ודע דק"ל דהא טעמא דמשקין טמאים מכשירין שלא לרצון הוא משום דטומאתן והכשירן באים כאחד והרי הם אינן פוסלין את הככר של תרומה. וי"ל משום דלענין טומאת עצמן דהיינו לפסול את הקדש חשיבי משקה הואיל דטומאתן וחשיבותן באים כאחד ולכן ה"ל כמשקה שתחלתו לרצון ומכשרי אפי' חולין ודו"ק:

מש"כ בתו"ח דהרמב"ם והרע"ב אזלי לשיטתם דמשקין הבאים מחמת ידים א"מ כלים. תמוה דאדרבה דעת הרע"ב דמטמאין לעיל פרק ב' מ"ב ובסוף זבים:

פרק ד

משנה ב

תוי"ט ד"ה וקורא לה שם. דהתם כגון דאמר כו' לאחר שהוא מופרש כו'. לכאורה קשה הכא נמי תאמר בשעת חבורם לאחר שתניחה בכפישה אז תהא חלה. וי"ל דהתם מיד בהפרדם תוכל להתפס בשם חלה. אבל הכא ישתהא עד שתגביהה ותניחנה בהכפישה ולזה כוון הרא"ש:

משנה ג

עריבה כו'. עי' בהרע"ב ותוי"ט. ולנ"פ דהכא תוכל להגיע את החלה בידיה אל העיסה בשעת קריאת שם. וא"כ חלוקין הן בדיניהן:

משנה ה

תוי"ט ד"ה מחללין. ונראה כו' הרי אין מוסרין לו מע"ש כו'. זה אינה קושיא די"ל דהכא מיירי שלוקח החבר פירות ומעות של הע"ה ע"מ שיחולל קדושת מעשר שלו עליהם. והמ"ש שלו יצא לחולין בידי ע"ה:

משנה ז

בתו"ח צ"ע מה ענין משנה זו לכאן. הן לפי מה שהביא לקמן ע"ד ר"ש בשם הרא"ש מן הירושלמי (וכן הביאו הר"ש) דבטו"י היא מתני' מקומה יפה קבוע כאן ומצאתי כן אחר

זה בתור"ע בשם פ"מ. ודע דמשמע מהרא"ש דהא דאר"י בירושלמי שם שאין לטבו"י מגע אצל הטבל ר"ל שאין פוסל אותו (כדאיתא בר"פ). ולכן מצויין הן בין הגתות ובא בזה לחזק דר' אילא. והמפרש שם השתבש:

סלי"ק מסכת טבול יום. בעזרת אל נורא ואיום: